Schütziana

The Gymnocalycium Online Journal

Ročník 11, sešit 3, 2020
ISSN 2191-3099
Toto vydání bylo publikováno ve formátu PDF: 1. prosince 2020

Obsah

Wick, Mario	**Poznámka redakce**	str. 2
Papsch, Wolfgang	**Poznámky ke dvěma taxonům rodu Gymnocalycium sbíraným Fričem: Gymnocalycium michoga a Gymnocalycium knebelii.**	str. 3-13

Zveřejněno: 1. prosince 2020

Legal notice
Vydavatel: WORKING GROUP SCHÜTZIANA, Mario Wick, Am Schwedderberg 15, 06485 Gernrode, Německo.
Redakce a odpovědnost za obsah: https://www.schuetziana.org/index.php/contact-us.
SCHÜTZIANA je zpravodaj WORKING GROUP SCHÜTZIANA.
Zdroj nabídky: SCHÜTZIANA je k dispozici pouze na internetu jako soubor PDF a lze ji stáhnout z tohoto odkazu: https://www.schuetziana.org/index.php/downloads.
Obsah článku vyjadřuje názor příslušného autora a nemusí být v souladu se stanoviskem pracovní skupiny WORKING GROUP SCHÜTZIANA.
Publikace SCHÜTZIANA jsou zdarma a lze je volně kopírovat a distribuovat. Obsah a obrázky v příspěvcích SCHÜTZIANA jsou majetkem příslušného autora a bez jeho souhlasu je nelze použít k jiným účelům než ke čtení, tisku a ukládání.
© 2020 WORKING GROUP SCHÜTZIANA. Všechna práva vyhrazena.

ISSN 2191–3099

Titulní obrázek: *Gymnocalycium schickendantzii* WP 612/1163, Argentina, provincie La Rioja, RP 6, 16 km západně od křižovatky s RN 79, Sierra Brava (Foto: W. Papsch).

Poznámka redakce

Milí gymnofilové

Mario Wick

Studium rodu Gymnocalycium se nemusí omezovat pouze na péči o rostliny, sledování charakteristik květů a plodů a na měření těla, květů a semen. Často také stojí za to podívat se blíže na literaturu, která se u jednotlivých taxonů objevila. Zdánlivě nedůležité poznámky nebo okrajové poznámky, malé podrobnosti v cestovních zprávách napsaných cestovateli v terénu nebo komentáře v jejich seznamech semen a rostlin, mohou poskytnout cenné informace pro identifikaci taxonů, které nejsou dostatečně popsány. Samozřejmě, tento typ činnosti je časově náročný a spíše logický. O to víc uspokojivé je umění vložit získané informace do dosud řídkých znalostí o rostlině. Není totiž neobvyklé, že člověk čelí problému, že sběratelé a obchodníci s rostlinami záměrně uvádějí zavádějící informace o nalezištích pro vlastní prospěch a komerční využití. Příkladem budiž údaj o lokalitě Mendoza u *Gymnocalycium oenanthemum*.

Když se zabýváme starými popisy, nesmíme zapomínat, že na počátku 20. století údaj „spec. nov. “ u jména nového nálezu často stačil ke stimulaci zájmu o tyto rostliny. Čili vyzýval: nakupujte, studujte a případně shromažďujte a publikujte další informace. Pozdější badatel může tyto informace pouze dále shromažďovat a vyhodnocovat jen s instinktem detektiva.

Přeji vám, abyste se při čtení jako vždy bavili!

Chtěli bychom srdečně poděkovat paní Iris Blanz (Rakousko), panu Brianovi Batesovi (Bolívie) a panu Grahamovi Charlesovi (Velká Británie), kteří nám pomohli při překladu do angličtiny, pani Larise Zajcevové za překlad do ruštiny, panu Viktorovi Gaponovi za obsahové korektury ruského vydání (oba Rusko), panu Takaši Šimadovi (Japonsko) za překlad do japonštiny, panu Jiahui Linovi (Čína) za překlad do čínštiny, panu Václavovi Johannovi (Česká republika) za překlad do češtiny a panu Danielovi Schweichovi (Francie), který naši publikaci reprodukuje na: https://www.cactuspro.com/biblio/.

Poznámky ke dvěma taxonům rodu *Gymnocalycium* sbíraným Fričem: *Gymnocalycium michoga* a *Gymnocalycium knebelii*.

Wolfgang Papsch

Ziehrerweg 5, 8401 Kalsdorf (Austria)

E-Mail: wolfgang.papsch@cactusaustria.at

SOUHRN

Gymnocalycium michoga Frič a *G. knebelii* Frič nom. nud. jsou dva druhy kaktusů, které jsou ve sbírkách zastoupeny minimálně nebo vůbec ne. Oba byly nalezeny v Argentině a do Evropy poprvé dovezeny A. V. Fričem z Prahy. Taxonomické postavení a nomenklaturní situace obou taxonů byly v minulosti vnímány různě.

KLÍČOVÁ SLOVA

***Gymnocalycium, michoga, knebelii*, Province Santiago del Estero.**

ÚVOD

Pražský obchodník s kaktusy A. V. Frič podnikl sedm ze svých osmi sběratelských cest do různých zemí Jižní Ameriky. Celkově těmto dobrodružstvím obětoval asi devět let života. Mnoho rostlin sbíral v Argentině, Brazílii, Paraguayi a Uruguayi. Velká část sbírek došla do zahradnictví Johannsen v Dánsku a do zahradnictví De Laet v Belgii a později také do firmy Haage v Erfurtu. Mnoho rostlin přivezl rovněž do vlastního podniku v Praze-Smíchově, kde je poté používal k produkci semen. Na začátku druhé světové války bylo v jeho pěstírně více než 30 000 plně dospělých kaktusů, ty ale v extrémně chladné zimě 1939/1940 zmrzly.

Díky Fričovi se do Evropy dostalo mnoho nových a dosud neznámých druhů kaktusů. Navzdory skutečnosti, že mnoho z těchto rostlin sám pojmenoval, zůstala většina z nich neurčená nebo platně nepopsaná. Frič pravidla ICBN (International Code of Botanical Nomenclature) ignoroval, a proto velké množství fričovských jmen není platných, hlavně kvůli chybějícím popisům. Většina nových jmen si přesto našla cestu k sběratelům kaktusů, kteří o ně měli zájem, a to v letech 1926 až 1936 prostřednictvím celkem osmi ceníků nabízejících semena a rostliny.

Tyto ceníky jsou rozsáhlým zdrojem fričovských jmen a v minulosti se vedly k diskuse o jejich platnosti. To platí zejména pro ta jména, která Frič publikoval se stručnými poznámkami. Někteří autoři tyto komentáře v určitých případech považují za dostatečné pro popis, a proto se domnívají, že některá jména jsou zveřejněna platně. Jiní se naopak domnívají, že tyto poznámky jsou

uvedeny pouze jako doplňující informace pro kupujícího, které jako popis brát nelze. A tak vidí tato jména jako popsaná neplatně.

DISKUSE

1. *Gymnocalycium michoga* Frič

Ve svém katalogu z roku 1928 „*Cacti The Coming Fashion*“ nabízí Frič poprvé položku sortimentu semen 20: *Gymnocalycium michóga*, Frič, spec. nov. (obr. 1). Místo nálezu je uvedeno jako St. Jago (= prov. Santiago del Estero) (Frič 1928). Při absenci popisu je toto jméno v podstatě nomen nudum. Frič našel tyto rostliny mezi lednem a červnem 1927 na své sedmé cestě do Jižní Ameriky. Stručné shrnutí této cesty podal v dopise redaktorům časopisu „Praktický rádce pro ustájení a chov drobných zvířat“ v Praze, který napsal v Buenos Aires dne 13. června 1927 (Crkal 1983: 159).

5,–

A. V. FRIČ,
PRAHA-SMÍCHOV 148.
CZECHOSLOVAKIA.

CACTI
THE
COMING FASHION

Be prepared and grow Cacti from Seed

CHEAP SEETS ARE
VERY EXPENSIV

No. 22. Different vars. of Echinopsis campylacantha, Pfeiff. and E. leucantha, Lem. Seeds of these varieties produce many variations as shown on the picture, some of them are called E. campylacantha, others leucantha or salpingophora etc. though they have the same seed-parents.

We are glad to hand you an offer of the most beautiful and rare varieties of South America, which have nearly disappeared in the European and American collections, as there was nobody who could find and collect these varieties in their native-country. Now we can offer the results of a botanic expedition of the wellknown explorer A. V. Frič through Brazil, Uruguay, Argent. Patagonia, St. Jago, the Cordillera, Chaco and Paraguay.

The South-American varieties are by far not so delicate as the Mexican varieties. They are of robust growth and are very suitable for cultivation and seed-growing because many of them can stand severe cold and are prefered for seed-growing. Many varieties are specially fit for private collections, as they grow very quickly and flower very soon.

CORR.: ČESKY, DEUTSCH, ENGLISCH, ESPAÑOL, FRANCAISE, PORTUGUEZ.

PRICE-LIST FOR 1928

No.	The South-American Varieties	Origine	U.S. $ Price per 10 seeds	100 seed
	Cereus			
*2	aethiops, Haw	Bahia blanca	0,12	1,–
*3	coerulescens, S.-D. f. Patagones		0,12	1,–
*4	coerulescens v. melanacantha, Sch.	Rio Negro	0,10	0,80
*5	Dayamii, Speg. Fruit-tree, makes every year long sprouts about 35/50" long. Fruits are eatable. Especially fit for grafting	Chaco	0,15	1,25
*6	(Monvillea) Spegazzinii, Web., a true Cereus! Fruits with red flesh (not white as Rose believed) of pleasant flavour. Flowers nocturnal, smelling sweetly. Blue and white marbled body.	St. Jago	0,15	1,25
*7	validus, Haw.	St. Jago	0,10	0,80
8	validus forma alpina	Salta	0,15	1,25
9	validus forma brevispina	St. Jago	0,15	1,25
10	validus forma pruinosa	St. Jago	0,40	—
*11	validus from Humus-soil	Las Breñas, Chaco	0,15	1,25
12	validus from Humus-soil	Saens Peña, Chaco	0,18	1,50
*13	Strenogonus, Sch.	Paraguay	0,10	0,80
14	Paraguayensis, Sch. (not alacrip)	Paraguay	0,18	1,50

No. 18. Gymnocalicium gibbosum, Haw. (Echinocactus gibbosus).

No. 61. Trichocereus gladiatus, Rh. Growing on small hills in the salt-desert. Plants must have some sea-salt in cultivation, else they will loose their brilliant light-green color and become creeping and corky. There is no better grafting-stock. Plants have orange-like fruits of pleasant taste.

	Cleistocactus			
*15	aureispinus, Frič. spec. nov.	St. Jago	0,12	1,–
	Discocactus			
16	placentiformis	Matto Grosso, Brazil	3,–	—
	Gymnocalicium			
17	caespitosum, Frič. spec. nov.	S. Ventana	0,40	—
18	gibbosum, Haw. (see illustration)	Patagones	0,25	2,–
19	Mihanovichii, v. stenogona, spec. nov.	Chaco	0,40	—
19a	Mihanovichii, Hybrid		0,25	2,–
*20	michóga, Frič, spec. nov.	St. Jago	0,15	1,25
21	Knebelii, Frič, spec. nov.	Salta	0,40	—
	Echinopsis			
*22	campylacantha et leucantha (see illustration)	Rio Negro	0,10	0,80
23	nov. spec. from Paraguay	Cambiretá	0,25	2,–
24	rhodotricha, Sch.	St. Jago	0,15	1,25
25	tucumanense, Frič, nov. spec. Similar to albispinosa, Sch.	Tucuman	0,20	1,75

Obr. 1: Fričův katalog *„Cacti The Coming Fashion“* z r. 1928 s nabídkou *G. michoga*.

V letech 1927 až 1928 informoval Frič pod titulkem *„Der Pflanzenjäger“* (Lovec rostlin) v Möllerově Deutscher Gärtner-Zeitung (MDGZ) o svých dobrodružstvích z této cesty. Po krátkých pobytech v Brazílii a Uruguayi odcestoval do Argentiny, aby nejprve hledal v Patagonii a pohoří Sierra de la Ventana *Gymnocalycium gibbosum*. Kolem poloviny března dorazil do provincie Santiago del Estero a zřídil si základnu v Colonia Dora. Zde Frič sbíral své *G. michoga* v solné poušti na severovýchodním okraji Salinas de Ambargasta a poprvé je poslal do Evropy (Crkal 1983: 169).

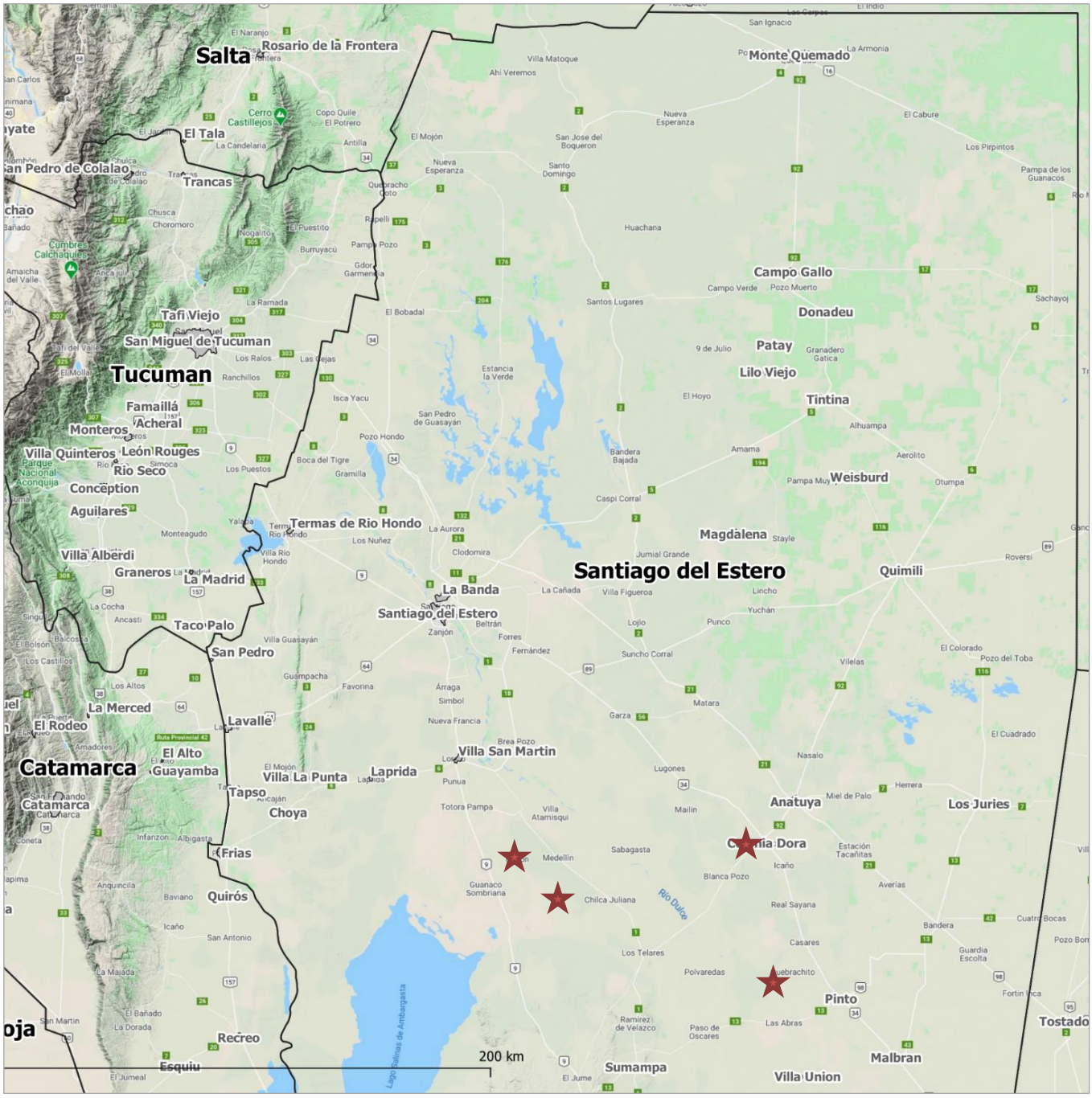

Mapka 1: Autorova naleziště *G. michoga* (Mapka: Mario Wick, zdroj: Google Maps).

Po zajížďce do provincie Tucumán (viz také níže) se vrátil zpět do Dory a informoval o tom v dopise:

„Vyhnán deštěm a bouří vrátil jsem se do Dora, abych zabalil své kaktusy. Dělníci, které jsem pověřil sběrem kaktusů, neudělali nic, jak jsem očekával. Naproti tomu moji přátelé mi nachystali trochu G. michóga*, takže jsem byl schopen poslat více dobře vysušených exemplářů tohoto skvostného gymnokalycia do Evropy.“ (Crkal 1983:171).*

Fričovy zprávy jednoznačně ukazují, že sbíral *G. michoga* mezi koncem března a polovinou dubna 1927 ve dvou okruzích kolem Dory (dnes Colonia Dora, RN 34, jihovýchodně od Añatuya, prov. Santiago del Estero).

Datum vydání Fričova citovaného katalogu semen *„Kakteenjäger“* (Lovec kaktusů) je citováno odlišně, protože byl vydán bez udání roku a v různých verzích (obr. 2). Protože jsou v tomto katalogu dvě ilustrace s poznámkou „Cop. A. V. Frič 1929 “, je nejpravděpodobnější rok vydání 1929 (Frič 1929).

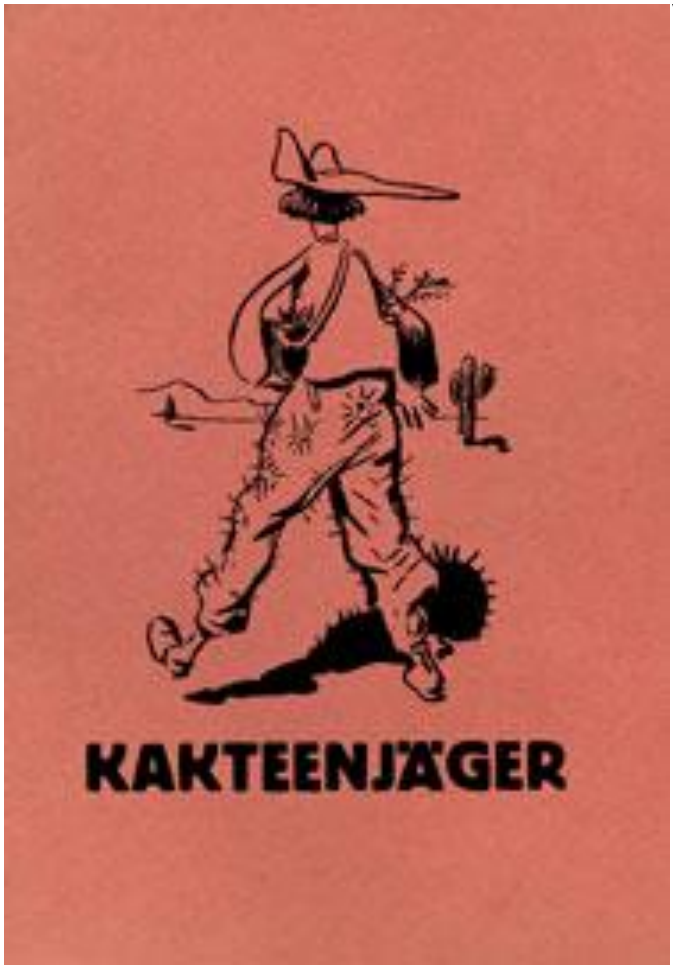

Sortiment 150 S.-A. Sorten à 10 Korn 90·—, à 100 Korn 630·—

			Grundpr. 100 Korn	RM. 1000 Korn
52	(18h)	G. **gibbosum Schlumbergerii**	5·—	35·—
53	(19i)	G. gibb. Schlumb. cristata	10·—	
54	(18l)	G. **gibbosum** alle Sorten	4·—	28·—
55	(2019)	G. sp. Guanchin, sp. n.	10·—	
56	(2020)	G. horizonthalonium, Frič sp. n.	8·—	56·—
		ECH. loricatus-G. Spegazzini? Winterhart.		
57	(21)	G. Knebelii, Frič sp. n.	5·—	35·—
58		G. leanum	10·—	
		gelbblühender denudatus.		
59	(19)	G. Mihanovichii f. stenogona	10·—	70·—
		Unsere beliebte Mihanovichiistammen alle von zwölf Exemplaren, die ich 1903 aus Paraguay mitgebracht habe, sind aber alle schon hybridiert. In der Heimat sind durch Überschwemmung ausgestorben. 1000 km südlicher fand ich jetzt neuen reinrassigen Mih. mit schmäleren Rippen und biete Samen aus Importpfl. an.		
60	(19a)	G. Mihanovichii hies. Ernte	5·—	35·—
61	(20)	G. **michóga**, Frič sp. n.	3·—	21·—
		buntkörp. wie vorherige aber stark bestachelt.		
62	(2021)	G. **Mostii**	3·—	21·—
		Härteste Gymnc.		
63	(2022)	G. Netrelianum.	10·—	
		citrongelbbl. denudatus.		
64	(2023)	G. nidulans, Frič sp. n.	10·—	70·—
		Nestartig best. In wenigen Exempl. imp.		
65	(2024)	G. **occultum**, Frič sp. n.	3·—	21·—
		Interes. Samenform. Zweijährig blüht.		
66		G. occultum fl. rosea	8·—	
67		G. Riojense, Frič sp. n.	5·—	
68	(2025)	G. **saglione**	3·—	21·—
		beliebteste Slge, ersters Jahr langsam wachsend.		
69	(2026)	G. **saglione v. longisp.**	5·—	35·—
70	(2027)	G. Stückertii, Speg. (Ech. Jossensianus?).	5·—	35·—
		williglste Blüher, bis 30 Bl. auf einer Pfl.		
71		G. Uruguayense fl. rosea, rech.	15·—	—·—
72	(2029)	G. Venturii, Frič	15·—	Sämlinge abgb.
		purpurrot blühende denudatus.		

8

„ocultum“ at species 65 -> occultum; „Uruguayeese“ at species 71 -> Uruguayense.

Obr. 2: Lovec kaktusů 1929 s nabídkou *G. michoga*.

Na stránce 8 pod číslem 61 (20 = odkaz na „Cacti The Coming Fashion“ 1928) Frič opět nabízí semena *G. michóga*, Frič sp. n. s poznámkou: „pestré tělo jako předchozí (tj. *G. mihanovichii*), ale silně otrněné “ (Frič 1929). Tuto poznámku lze chápat jako popis a diferenciální diagnózu, i když krátkou. Nový jméno proto neporušuje pravidla ICBN (čl. 23.1, Rec. 32.A, čl. 38.1 a čl. 38.2), a popis musí být proto považován za vyhovující pravidlům, a tedy platný, a proto je *Gymnocalycium michoga* Frič 1929 platné jméno. Již Pažout (1964), Schütz (1992) a Till (2020) tento názor zaujali. Popis Itův v *Explanatory Diagram of Austroechinocacteae* je proto třeba považovat za mladší homonymum (Ito 1957).

Vzhledem k tomu, že ceny v tomto katalogu (100 zrn za RM 3 a 1000 zrn za RM 21) jsou v nižším cenovém segmentu, měl Frič k dispozici, na rozdíl od jiných nabízených novinek, jako je *G. mihanovichii* f. *stenogonum* nebo *G. nidulans* (100 semen za RM 10), spoustu semen. V katalogu z roku 1932 *„ Kakteenjäger zu Hause“* (Lovec kaktusů doma) mohl nabídnout semenáčky *G. michoga* za cenu 0,50 RM (Frič 1932). Rovněž zahradnictví G. Baumgartner ve Vídni mohlo v letech 1933 až 1934 nabídnout semenáčky nového druhu za jednotkovou cenu mezi 2 a 20 ÖS (Baumgartner 1933, 1934).

Kreuzinger uvádí *G. michoga* Frič 1926 pod číslem 242 s poznámkami: „Bradavka kolem areoly je tmavě tečkovaná“. Jak Kreuzinger přišel na rok 1926 nebylo možné ověřit (Kreuzinger 1935). Rovněž Ito (1957) a Charles (2008) citují stejné znění jako Kreuzinger, od kterého byl uvedený rok nepochybně převzat.

Již Frič poznamenal, že *G. michoga* může souviset s *G. schickendantzii*. V dopise o své další cestě z Dory přes Las Breñas (provincie Chaco) do Chaco Austral píše:

„Náležely sice k rodu Gymnocalycium*, byly však dosti podobné těm, které jsem sbíral v Sant Jago a provizorně nazval* G. michóga Frič sp. n. *Zdály se mně také být příbuzné s* G. schickendantzii*, jenže místo žeber měly vysloveně bradavky. Kdybych tuto rostlinu našel v Mexiku, jistě bych ji určil jako* Thelocactus tulensis*. Nenašel jsem ani květy, ani plody. Možná, že z toho bude nový druh, ale to dnes nerozhodnu. Jsou tomu už tři týdny, co jsem zabalil poslední* G. michóga*.“* (Crkal 1983: 175).

Pažout udává jako další naleziště okolí Ft. Union (dnes Villa Union?), asi 80km jižně od Colonia Dora. Tuto informaci o lokalitě mohl odvodit na základě rostlin, které tehdy dodala společnost Fechser. Zobrazená rostlina může eventuálně také pocházet z této zásilky. Pažout se rovněž domnívá, že těmito importy bylo znovu nalezeno *G. michoga*.

G. michoga je v moderní literatuře vnímáno pouze jako synonymum značně proměnlivého *G. schickendantzii*, což je zde akceptováno také. *G. michoga* lze hodnotit pouze jako místní formu vyskytující se na severovýchodním okraji obrovského areálu *G. schickendantzii*.

Doposud nebyl, kromě nevýznamné Itovy kresby bez označení původu rostliny, nalezen žádný obraz rostliny sebrané Fričem. Obrázek (obr. 3) v řadě Fričian, označený jako *G. michoga* bez dalších podrobností, ukazuje rostlinu patřící do rodiny *G. schickendantzii* (Pažout 1964).

Pro vzhled rostliny je užitečný i následující důkaz o podobnosti s *G. schickendantzii*. Pomoci může položka v herbariu Wageningen (WAG) (obr. 4). Herbarijní arch 1879307 je označen štítkem: „*G. michoga Fric; leg. d.d. 29.6.1961, loc. Wageningen, coll. De Goor C 696, uit coll. Buining, die hem kw eekte uit zaad van de originele plant van Frič*“.

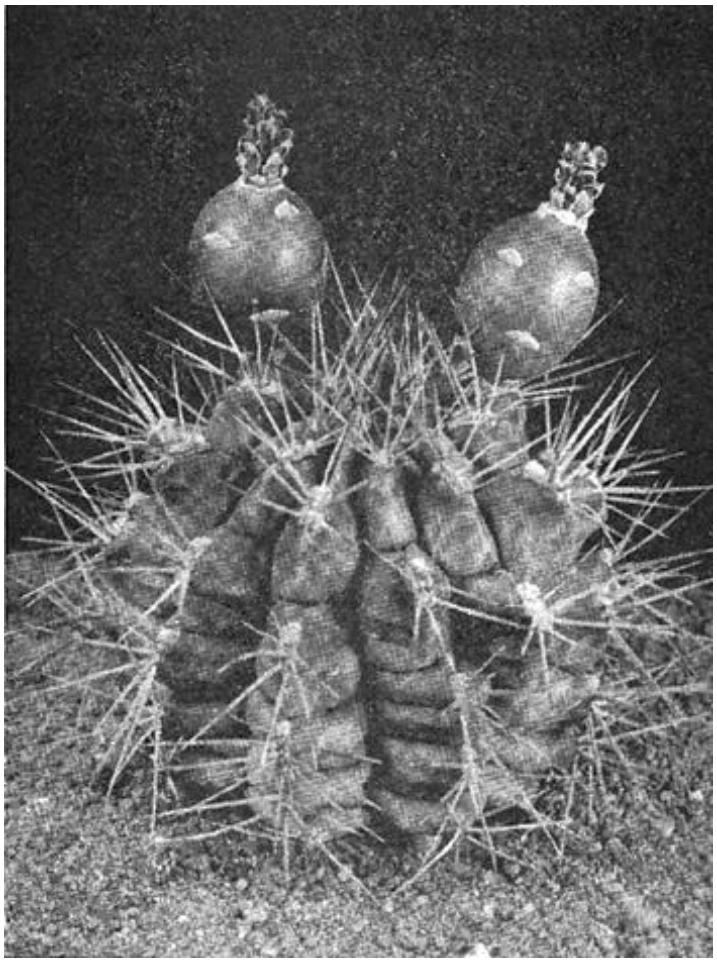

Obr. 3: *G. michoga*, kopie z Fričiana řada 23: 33. Foto: Ing. P. Havránek.

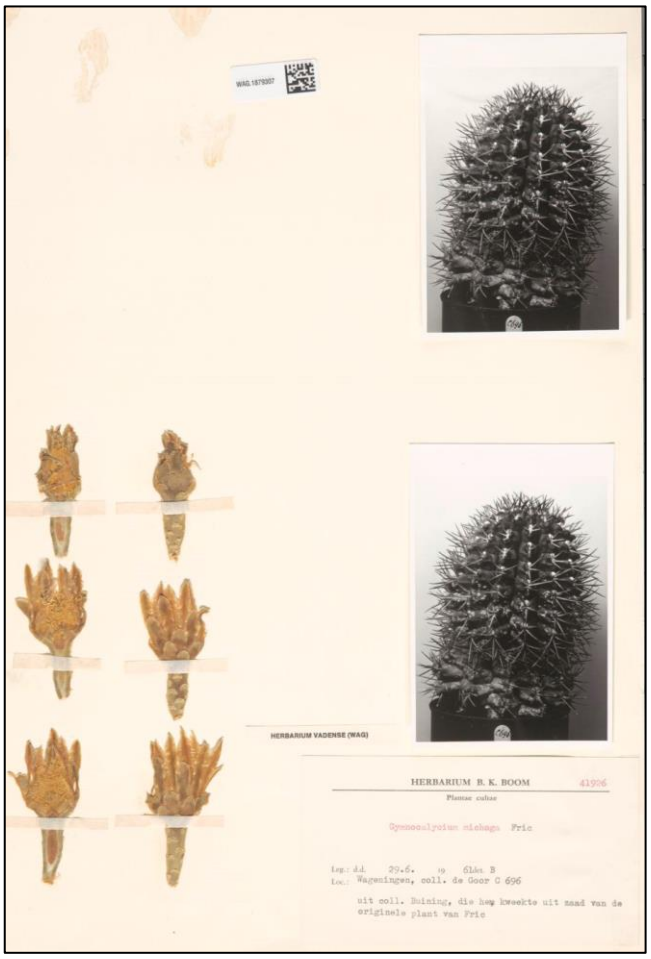

Obr. 4: Herbarijní arch s *G. michoga* v herbariu Wageningen (www.gbif.org/species/3953294) 2020.

Colonia Dora leží na východním okraji Bañado de Añatuya, prameniště Rio Salado, a západně od suché oblasti Rio Dulce, mimo jiné s Arroya de Mailin, Arroya Utis, Arroya Saladillo. V této obrovské nivě, místy bez vegetace, převládá neplodná vegetace typu Chaco (obr. 5-6, 9-10). Frič popisuje tento krajinný typ velmi jasně (Frič 1928b). Na malých křovinatých ostrovech s *Opuntia quilimo*, *O.* aff. *sulphurea*, *Echinopsis leucantha*, *Stetsonia coryne*, *Cleistocactus* spec., roste sporadicky také *G. schickendantzii*, které lze dle výše uvedeného chápat jako *G. michoga* sbírané Fričem (obr. 7-8, 11-13).

Obr. 5-6: Naleziště *G. schickendantzii* (*michoga*) jižně od Colonia Dora, prov. Santiago del Estero.

Obr. 7-8: *G. schickendantzii* (*michoga*) jižně od Colonia Dora, prov. Santiago del Estero.

Obr 9-10: Naleziště *G. schickendantzii* (*michoga*) na západ od Pinto, prov. Santiago del Estero.

Obr. 11-13: *G. schickendantzii* (*michoga*) na západ od Pinto, prov. Santiago del Estero.

Tento typ *G. schickendantzii* lze nalézt také trochu východněji u Ruta National 9 mezi San Gregorio a Rio Salado. Kolem tohoto úseku silnice jsou kaktusy hromadně sbírány místním obyvatelstvem a na okraji silnice nabízeny k prodeji (obr. 17–20).

Obr. 14-16: *Cleistocactus* spec. (vlevo), *Echinopsis leucantha* (uprostřed), *Opuntia* aff. *sulphurea* (vpravo).

Obr. 17-18: Nabídka rostlin okolo Ruta National 9 v severní části Salinas de Ambargasta (na pravém obrázku vpravo vpředu *G. schickendantzii*).

Obr. 19-20: Nabídka rostlin okolo Ruta National 9 v severní části Salinas de Ambargasta.

Dvě z položek citovaných Tillem a Amerhauserem z herbáře univerzity v Tucumánu (Est. Rapelli a Cerro del Remate) pocházejí ze vzdáleného severu provincie Santiago del Estero, nedaleko trojúhelníku Salta-Tucumán-Santiago del Estero. Uvedené lokality Est. Rapelli a Cerro del Remate jsou od Colonia Dora vzdáleny přibližně 300 km.

2. *Gymnocalycium knebelii* Frič nom. nud.

V katalogu „Cacti The Coming Fashion“ nabízel Frič semena dalšího nového gymnokalycia pod nabídkovým číslem 21 *G. Knebelii* Frič, spec. nov. (obr. 1). Jako naleziště uvádí Salta. Protože bližší popis chybí, je toto nové jméno publikováno neplatně (Frič 1928a).

V literatuře a článcích od Friče najdeme o nalezišti pouze vágní nebo nepřesné informace. Pod podtitulem „Cesta do Tucumánu a dále na sever“ podává zprávy o objevu svého *G. knebelii*, ale bez uvedení přesné lokality.

„*Konečně jsme našli místo, kde rostl hledaný »tiento del zorro«. Bylo možno nalézt asi 20 rostlin pod různými keři a na některých byly zralé plody. Bylo to* Gymnocalycium, *které je víc podobné* G. michóga*, objevenému v Sant Jago, než* G. saglione*. Není ani kulaté ani válcovité, ale stlačené, šťavnatě zelené, s velkými hrboly mezi areolami. Ostny jsou ve stejném počtu jako u* G. michóga*, ale podstatně silnější. Mladé rostliny, pokud je mám v paměti, jsou si velmi podobné, chybí mi ale srovnávací materiál, neboť všechna* G. michóga *byla už odeslánado Evropy. Jediné, co mohu srovnávat, jsou semena. Obojí jsou červenožlutá, ale velikostí a formou rozdílná. V každém případě je to však nový druh, který pojmenovávám na památku nadšeného zahradníka pana Curta Knebela v Erlau* - Gymnocalycium knebelii Frič sp. n. *...*

*Ve zdejší krajině jsem nalezl tyto druhy kaktusů: **C. validus forma alpina - Cleistocactus sp.? *(cola del lean) mnohem útlejší jemnější a se žlutými ostny než ten v Sant Jago.* Gymnocalycium saglione *(cubera del negro).* - *Gymnocalycium knebelii Frič. sp. n. *(tiento del zorro)* - *Echinopsis shaferi? *(cardon macho)* - Echinopsis tucumanense Frič sp. n. *(cardoncillo)* - *Harrisia tortuosa (?) - *Trichocereus terscheckii *(cardon, plod se jmenuje pasacana)* - Trichocereus thelogonus (?) - *Hickenia microsperma *(penguita).... Druhy označené hvězdičkou mi poskytly něco málo semen*“ (Crkal 1983: 169-170).

Podle Fričových údajů je faktem, že *G. knebelii* našel na své cestě z Dory na sever do provincie Salta přes Tafi Viejo a San Miguel de Tucumán. Pažout si myslí, že Frič rostliny sbíral poblíž Trancas v provincii Tucumán (Pažout 1964).

V roce 1929 nabízel Frič pod nabídkovým číslem 57 (21 = odkaz na svůj katalog 1928) *G. Knebelii* Frič sp. n. opět (obr. 2). Také zde chybí jakýkoliv popis, a proto zůstává jméno jako nomen nudum (Frič 1929).

Kreuzinger spojuje *G. knebelii* s rokem 1926. I zde platí pro uváděný rok totéž, co již bylo uvedeno u *G. michoga*.

Frič mohl mít později s původními rostlinami problémy. V opačném případě by jeho drahou nabídku semen „460. GC. Knebelii, Frič “(cena se zvýšila kvůli vyhynutí zdrojů semen) v katalogu z roku 1933 bylo sotva možné vysvětlit. Požaduje zde téměř dvojnásobnou cenu (s výjimkou *G. mihanovichii*) oproti všem ostatním gymnokalyciím (Frič 1933). Schütz také hovoří o tom, že tento druh je o něco choulostivější, a že z něho nezůstal téměř žádný materiál, který by se dal vysledovat k původní sbírce (Schütz 1992).

ZÁVĚRY

Přesné naleziště *G. michoga* lze lokalizovat do okolí Colonia Dora. Oblast rozšíření tohoto taxonu sahá na jih asi do Pinto a na západě do Salinas de Ambargasta. Není pochyb o tom, že patří ke *G. schickendantzii*, přičemž jeho vnitrodruhový status na úrovni poddruhu nebo variety neřeším.

Podle dnes známých skutečností lze *G. knebelii* identifikovat stěží. Dosud nebyl nalezen ani obrázek, ani podrobnější popis tohoto taxonu. Někteří autoři spatřují příbuznost spíš s *G. marsoneri* než s *G. schickendantzii*.

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval pánům Jiřímu Zázvorkovi z Botanického ústavu v Průhonicích, V. Šedivému z Prahy a Dr. Gottfriedu Gutteovi z Berlína za velkorysé poskytnutí obtížně dostupné literatury od A. V. Friče.

Všechny fotografie jsou od autora.

LITERATURA

Baumgartner, G. (1933): Kakteenpreisliste 1932/33. - Eigenverlag Baumgartner-Wien.

Charles, G. (2009): Gymnocalycium in Habitat and Culture: 251. - Eigenverlag Charles-Stamford.

Crkal, K. (1983): Lovec Kaktusů (Der Kakteenjäger). - Verlag Academia-Prag.

Frič, A. V. (1928a): Cacti The Coming Fashion. - Eigenverlag Frič-Prag.

Frič, A. V. (1928b): Der Pflanzenjäger. Die Wüste in Grün, Rot und Gelb. Argentinien, St. Jago del Estero. - MDGZ 43(23):265-266.

Frič, A. V. (1929): Kakteenjäger. - Eigenverlag Frič-Prag.

Frič, A. V. (1932): Kakteenjäger zu Hause1931-1932. - Eigenverlag Frič-Prag.

Frič, A. V. (1933): Akklimations- und Versuchsgarten A. V. Frič 1932-1933. - Eigenverlag Frič Prag.

Ito, Y. (1957): Explanatory Diagram of Austroechinocactinae: 175, 292-293. - Japan Cactus Laboratory.

Kreuzinger, K. (1935): Verzeichnis amerikanischer und anderer Sukkulenten mit Revision der Systematik der Kakteen. - Eigenverlag Kreuzinger-Eger.

Nicholas J. Turland et al. (Hrsg.): International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Shenzhen Code) adopted by the Nineteenth International Botanical Congress Shenzhen, China, July 2017 (= Regnum Vegetabile. Band 159). Koeltz Botanical Books, Glashütten 2018, ISBN 978-3-946583-16-5.

Pažout, F. (1964): Gymnocalycia skupiny Muscosemineae. - Fričiana Rada IV (23): 8

Schütz, B. (1992): Monografie der Gattung Gymnocalycium. - Eigenverlag Hold & Papsch-Graz/Knittelfeld (deutsche Übersetzung von Schütz, B.: Monografie rodu Gymnocalycium-Brno 1986).

Till, H. & Amerhauser, H. (2020): Eine kaum bekannte, klein bleibende G. schickendantzii Variante. - Gymnocalycium 33(2): 1365 ff.

Zàzvorka, J. & Sedivý, V. (1991): Jména kaktusů A. V. Friče (Die Kakteennamen von A. V. Frič). - Aztekia 14: 3 ff.